

NAVARRA STRING QUARTET

Účinkující / Performers

Benjamin Marquise Gilmore – housle / violin

Eva Aronian – housle / violin

Sasha Bota – viola

Brian O'Kane – violoncello / cello

3.11. 2024

19 h, Divadlo Reduta (Mozartův sál) /
7 pm, Reduta Theatre (Mozart Hall)

Program

Josef Suk

Meditace na staročeský chorál „Svatý Václav“,
op. 35a

Leoš Janáček

Kvartet z podnětu L. N. Tolstého
„Kreutzerovy sonáty“, JW VII/8

- I. Adagio
- II. Con moto
- III. Con moto
- IV. Con moto

Přestávka

Antonín Dvořák

Smyčcový kvartet č. 13 G dur, op. 106, B192

- I. Allegro moderato
- II. Adagio ma non troppo
- III. Molto vivace
- IV. Andante sostenuto. Allegro con fuoco

Programme

Josef Suk

Meditation on the old Czech chorale
“Saint Wenceslas”, Op. 35a

Leoš Janáček

Quartet inspired by Leo Tolstoy's
“Kreutzer Sonata”, JW VII/8

- I. Adagio
- II. Con moto
- III. Con moto
- IV. Con moto

Intermission

Antonín Dvořák

String Quartet no. 13 in G major, Op. 106, B192

- I. Allegro moderato
- II. Adagio ma non troppo
- III. Molto vivace
- IV. Andante sostenuto. Allegro con fuoco

Všechny tři skladby na programu tohoto koncertu poprvé interpretovalo proslulé České kvarteto, jehož devadesáté výročí ukončení činnosti si letos také připomínáme. Založili jej v roce 1892 studenti pražské konzervatoře: Karel Hoffmann (první housle), Josef Suk (druhé housle), Oskar Nedbal (viola) a Otto Berger (violoncello). Ač se pozice violisty a violoncellisty později změnila, patřil tento soubor od počátků k nejvýznamnějším v Evropě. Za svou dvaadvacetiletou dobu existence odehrálo kvarteto neuvěřitelných čtyři tisíce koncertů.

Vlastenecký apel vtělil Josef Suk (1874–1935) v roce vypuknutí první světové války do skladby *Meditace na staročeský chorál „Svatý Václave“*. Skladatel byl v červenci roku 1914 upozorněn přítelem, policejním lékařem Ferdinandem Pečirkou, že České kvarteto, jehož byl Suk členem, bude muset hrát na koncertech rakouskou hymnu, což soubor následně vyřešil uváděním Haydnova kvartetu s variacemi na nápis hymny. A právě Pečírka navrhl Sukovi, aby zkomponoval skladbu, která by byla protiváhou rakouské hymny, a navrhl svatováclavský chorál, jehož kořeny sahají snad až do 12. století a je jakýmsi symbolem české státnosti. Tak vznikla skladba nesmírné křehkosti a pozoruhodné zvukovosti, která patří dodnes k Sukovým nejhranějším komorním dílům.

Kvartet z podnětu L. N. Tolstého „Kreutzerovy sonáty“ Leoše Janáčka (1854–1928) pochází z roku 1923. Počátky vzniku skladby však spadají už do roku 1908, kdy Janáček komponoval dnes nezvěstné *Klavírní trio*, inspirované stejnou Tolstého novelou. Bylo to období, kdy jako milovník ruského jazyka, hudby a literatury působil v Ruském kroužku. Se skladbou, která byla provedena pouze dvakrát, však nebyl spokojen, a když byl v roce 1923 vyzván Českým triem, aby skladbu zapůjčil k provedení, raději ji spálil. Ale v témže roce přišla prosba od Českého kvarteta a jeho člena Josefa Suka o skladbu pro jejich soubor a Janáček ke konci roku vyhověl. Po čase se vedly diskuse, zda skladatel prostě *Trio* nepřepsal do kvartetní sazby, ale tato úvaha je naprosto mylná. Vznikla nová, svěbytná skladba Janáčkova

vrcholného období. Dílo veskrze janáčkovsky osobité, plné vášně a emocí věnoval skladatel Českému kvartetu, které 17. října 1924 provedlo jeho premiéru. Josef Suk následně revidoval kvartet pro první tištěné vydání. Tehdy sedmdesátiletý Janáček s tímto dílem slavil úspěchy, např. v roce 1925 na festivalu Mezinárodní společnosti pro soudobou hudbu (ISCM) v Benátkách. Skladba, jež myšlenkově souvisí s operou *Káťa Kabanová* (ale také se zamýšlenou operou *Anna Karenina*), řeší téma nešťastného manželství, osamělosti ženy, její touhy po lásce, nevěry a jejích následků. Je ukázkou Janáčkovy schopnosti tyto myšlenky a emoce hudebně přetavit do výrazně dramatické podoby. To je také důvod, proč patří Janáčkův *Kvartet z podnětu L. N. Tolstého „Kreutzerovy sonáty“* k nejsilnějším komorním dílům 20. století.

Rozsáhlý *Smyčcový kvartet č. 13 G dur, op. 106*, je prvním dílem Antonína Dvořáka (1841–1904) zkomponovaným po návratu z New Yorku v roce 1895 a představuje tak část skladatelova posledního tvůrčího období. Těsně poté vznikl ještě poslední Dvořákův kvartet *As dur*, kvartet, který tvoří tečku za skladatelovými kompozicemi absolutní hudby. Dvořák napsal třináctý kvartet jakoby jedním dechem za necelý měsíc v listopadu a prosinci roku 1895. Patří k nejzralejším dílům jeho komorní tvorby, ba co víc, jde o jedno z nejzásadnějších děl tehdejší evropské absolutní hudby. Je to skladba veselá, radostná, je z ní cítit Dvořákovo štěstí a naděje po návratu domů. Výrazně se odlišuje od skladatelova „amerického“ období. Dvořák ve svém předposledním (co do opusování spíše posledním) kvartetu představuje svou osobitou a vyspělou kompoziční techniku s mistrovským využitím všech myslitelných výrazových prostředků. Kvartet přináší netušenou melodickou bohatost využitou bezezbytku v jednotlivých tématech expozic, které jsou následně pozoruhodně rozvíjeny. K tomu se přidává bohatost harmonická i rytmická. Dvořák zde klade důraz na zvukovost partitury a předznamenává symfonické básně svého závěrečného tvůrčího období i kupříkladu partituru

opery *Rusalka*. Tato výjimečná skladba měla premiéru na koncertě Spolku pro komorní hudbu v Praze 9. října 1896 v podání Českého kvarteta.

Jiří Zahrádka

All three pieces on the programme for this concert were performed for the first time by the famous Czech Quartet. This year we are remembering ninety years since it was disbanded. It was founded in 1892 by students of the Prague Conservatory: Karel Hoffmann (first violin), Josef Suk (second violin), Oskar Nedbal (viola) and Otto Berger (cello). Although the quartet's violist and cellist later changed, this ensemble was one of the most preeminent in Europe from the beginning. During the course of its forty-two years of existence, it played an incredible four thousand concerts.

The patriotic spirit in the year of the outbreak of the First World War was embodied by Josef Suk (1874–1935) in the composition *Meditation on the old Czech chorale "Saint Wenceslas"*. In July 1914, the composer was warned by his friend, police doctor Ferdinand Pečírka, that the Czech Quartet, of which Suk was a member, would have to play the Austrian national anthem at its concerts, which the ensemble subsequently resolved by presenting Haydn's quartet with variations on the melody of the anthem. And it was also Pečírka who suggested to Suk that he compose a piece that would act as a counterweight to the Austrian national anthem and suggested the St. Wenceslas chorale, whose roots stretch back perhaps as far as the twelfth century and which is something of a symbol of Czech statehood. This is the story behind the creation of a composition of immense fragility and remarkable sonority, which still remains among Suk's most widely played chamber pieces today.

Leoš Janáček's (1854–1928) *Quartet inspired by Leo Tolstoy's "Kreutzer Sonata"* dates from 1923, though the composition's beginnings date back to 1908 when Janáček composed a now lost *Piano Trio* inspired by the same novella by Tolstoy. This was at a time when he was active in the Russian Circle as a lover of the Russian language, music and literature. He was not satisfied with the composition, however, and it was performed only twice, and when he was asked by the Czech Trio in 1923 to lend them the piece for performance, he decided he would rather

burn it. In the same year, however, he received a request from the Czech Quartet and its member Josef Suk for a composition for their ensemble, and Janáček obliged them by the end of the year. Discussions circulated sometime later to the effect that the composer had simply transcribed his *Trio* for a quartet, but this idea is entirely wrong. It was actually a new and original composition from Janáček's heyday. The composer dedicated the work, which is Janáček through and through, full of passion and emotion, to the Czech Quartet, which premiered it on 17 October 1924. Josef Suk subsequently revised the quartet for its first printed edition. The then seventy-year-old Janáček celebrated great success with this piece at, for example, the festival of the International Society for Contemporary Music (ISCM) in Venice in 1925. The composition, which is related conceptually to the opera *Káťa Kabanová* (and also to the planned opera of *Anna Karenina*), deals with the theme of an unhappy marriage, a woman's loneliness, her desire for love, and infidelity and its consequences. It is a demonstration of Janáček's ability to transform these thoughts and emotions musically into a distinctly dramatic form. It is also the reason why Janáček's *Quartet inspired by Leo Tolstoy's "Kreutzer Sonata"* is one of the strongest chamber pieces of the twentieth century.

The expansive *String Quartet No. 13 in G major, Op. 106* is the first work Antonín Dvořák (1841–1904) composed after his return from New York in 1895 and therefore belongs to the composer's final creative period. Dvořák's last quartet in A-flat major was written immediately afterwards as the last of his compositions of absolute music. Dvořák wrote his thirteenth quartet as if in a single breath in less than a month in November and December 1895. It belongs among the most mature of his chamber works and is also one of the most fundamental works of absolute music in Europe of the time. It is a cheerful, joyful composition in which you can feel Dvořák's happiness and hope after returning home. It differs significantly from the composer's "American" period. In his penultimate quartet (or his

final quartet as far as opus numbers are concerned), Dvořák presents his distinctive and advanced compositional technique with masterful use of all conceivable means of expression. The quartet is characterised by an undreamt-of melodic richness that is utilised to the full in the individual themes of his expositions, which are subsequently developed in a truly remarkable way, complemented by a harmonic and rhythmic opulence. Dvořák emphasises the sonority of the score here and foreshadows the symphonic poems of his final creative period and, for example, the score of his opera *Rusalka*. This exceptional composition was premiered at a concert of the Chamber Music Society in Prague on 9 October 1896 as performed by the Czech Quartet.

Jiří Zahradka

Navarra String Quartet

Od svého vzniku v roce 2002 si smyčcové kvarteto Navarra String Quartet buduje mezinárodní renomé jako jedno z nejdynamičtějších a nejpoetičtějších smyčcových kvartet současnosti. V letech 2006 až 2010 byli vybráni jako reprezentanti sdružení Young Classical Artists Trust (YCAT), získali ocenění MIDEM Classique Young Artist Award, stipendium Borletti-Buitoni Trust, prestižní holandskou cenu Kersjespreis, turné Musica Viva a ceny na mezinárodních soutěžích smyčcových kvartet v Banff, Melbourne a Florencii. Navarra String Quartet vystupuje v prestižních sálech na celém světě včetně Wigmore Hall, Bridgewater Hall v Manchesteru, Sage Gateshead, Kings Place, Concertgebouw v Amsterdamu, Esterházy Palace, Lucemburské filharmonie, Konzerthaus v Berlíně, Laeiszhalle v Hamburku i na mezinárodních festivalech jako např. v Bathu, Aldeburghu, Lammermuir, Presteigne, Bergenu, Grachtenu, Sandvikenu, Schwetzingenu, Rheingau, Mecklenburg-Vorpommernu, Aix-en-Provence, Bellerive, Harrogate Chamber Music a BBC Proms. Kvarteto spolupracuje s umělci, jako jsou například Tom Poster, Mark Simpson, Guy Johnston, James Gilchrist, Mathias Kjøller, Li-Wei, Mark Padmore, Allan Clayton, Francesco Piemontesi, John O'Connor, Simone Young a National Youth Orchestra of Great Britain. Nové skladby na objednávku od Simona Rowland-Jonese, Josepha Phibbse a Manuela Hidaľa jsou určeny přímo pro Navarra Quartet a hrají se v rámci eklekticky sestavených programů vystoupení. K vysoce ceněným nahrávkám patří Haydnovo dílo *Sedm posledních slov* pro Altara Records a disk s prvními třemi smyčcovými kvartety skladatele Pëterise Vaskse pro Challenge Records, který natočili v úzké spolupráci přímo se samotným skladatelem. Tato nahrávka byla kritiky označena za „dechberoucí“, „senzační“ a „působivou“. Byla nominována na prestižní německé ocenění Schallplattenkritik. Nedávno nahrál Navarra Quartet disk pro NMC Recordings s hudbou Josepha Phibbse. Jejich nejnovější nahrávka *Láska & smrt* vydaná v Orchid Classics v červenci 2020 získala vynikající recenze označující ji za „osvícený program“ (Gramophone). Od roku 2014

do roku 2023 byli členové Navarra Quartet uměleckými řediteli Festivalu komorní hudby Weesp, Amsterdam. V této sezoně se vracejí do Wigmore Hall, budou koncertovat v Lotyšsku, Irsku, Rakousku a Spojeném království. Kvartet hraje na špičkové nástroje, ke kterým patří stará anglická viola od neznámého výrobce, housle od Motagnany z roku 1715 a violoncello od Grancina vyrobené v Miláně v roce 1698. Nástroje jsou velkorysou půjčkou Královské společnosti hudebníků.

Since its formation in 2002, the Navarra String Quartet has built an international reputation as one of the most dynamic and poetic string quartets of today. Selected for representation by the Young Classical Artists Trust (YCAT) from 2006 to 2010, they have been awarded the MIDEM Classique Young Artist Award, a BorlettiBuitoni Trust Fellowship, the prestigious Dutch Kersjespreis, a Musica Viva tour, and prizes at the Banff, Melbourne and Florence International String Quartet Competitions. The Navarra String Quartet has appeared at major venues throughout the world including the Wigmore Hall, Manchester's Bridgewater Hall, the Sage Gateshead, Kings Place, Amsterdam Concertgebouw, Esterházy Palace, Luxembourg Philharmonie, Berlin Konzerthaus, the Laeiszhalle in Hamburg and international festivals such as Bath, Aldeburgh, Lammermuir, Presteigne, Bergen, Grachten, Sandviken, Schwetzingen, Rheingau, Mecklenburg-Vorpommern, Aix-en-Provence, Bellerive, Harrogate Chamber Music and the BBC Proms. The Quartet collaborates with artists such as Tom Poster, Mark Simpson, Guy Johnston, James Gilchrist, Mathias Kjølner, Simone Young, Li-Wei, Mark Padmore, Allan Clayton, Francesco Piemontesi, John O'Connor, Simone Young and the National Youth Orchestra of Great Britain. New commissions by Simon Rowland-Jones, Joseph Phibbs and Manuel Hidalgo are dedicated to the Navarra Quartet and feature in eclectically crafted programmes. Highly-acclaimed recordings include Haydn's *The Seven Last Words* for Altara Records and a disc of Pēteris Vasks' first three String Quartets for Challenge Records, which they recorded whilst working closely with the composer himself. The recording was described by critics as "*stunning*", "*sensational*" and "*compelling*", and was nominated for the prestigious German Schallplattenkritik Award. More recently, the Navarra Quartet recorded a disc for NMC Records featuring the music of Joseph Phibbs. Their latest recording, 'Love & Death', released on Orchid Classics in July 2020, received excellent reviews as "*an illuminating programme*" (Gramophone). From 2014 to 2023, the Navarra

Quartet were the artistic directors of the Weesp Chamber Music Festival, Amsterdam. This season sees them return to the Wigmore Hall, and concerts in Latvia, Ireland, Austria and the UK. The Quartet play on a variety of fine instruments which include an unknown, old English viola, a 1715 Montagnana violin and a Grancino cello made in Milan in 1698, generously on loan from the Royal Society of Musicians.

